

ВПЛИВ МАТЕРИНСЬКОГО КОДУ НА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНОМОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНІЙ РОДИНІ

Лаврик Д. С.,

аспірантка кафедри журналістики та філології СумДУ

Зростання дитини та засвоєння нею мови починається з сім'ї, яка була і є оберегом наших виховних традицій, цінностей, культури та звичаїв. Саме живе слово, у якому закладений материнський код, є необхідною умовою формування україномовної особистості в сучасній родині. У процесі спілкування дитини з матір'ю відбувається підключення до рідномовного коду, закладеного ще на генетичному рівні.

Підтвердженням цієї думки є дослідження С.А. Хименка «Аналіз особливостей мовленнєвої домінанти особистості матері», де автор зосереджує увагу на важливості материнського слова для гармонійного розвитку дитини: «...для дитини Мати є першоджерельним та незмінним носієм соціокультурних якостей. Саме через матір дитина отримує інформацію про навколишній світ, формує своєрідний архів, котрий надалі перетворюється у світ почуттів та відносин. Матір'ю закладається духовно-емоційний фундамент особистості» [2, 103].

Відтак, мова матері формує основи мовного розвитку дитини, а також сприяє передачі материнського коду засобами народної творчості – казки, забавлянки, колискової пісні.

Поняття материнського коду необхідно розглядати в декількох площинах, що дасть можливість простежити особливості його різноаспектного функціонування та максимально розкрити змістове наповнення терміна «материнський код».

Враховуючи мовно-психологічний аспект, «материнський код» визначаємо, як рідномовний код, який передається матір'ю дитині за допомогою мовних засобів материнською мовою, світоглядний – як код світобудови, що сприяє підключенню до Божественного начала.

На думку відомого філософа О.М. Айванхова: «Питання духу та матерії є вічно живими, бо в іншій формі дух і матерія – це чоловік і жінка, ... Небо і земля. Немає нічого важливішого за ці два принципи.» [1, 55].

Працюючи над проблемою формування мовної особистості в українській родині та збереження материнського коду, нами було проведено опитування серед студентів факультету іноземної філології

та соціальних комунікацій спеціальності «Журналістика» Сумського державного університету.

Так, згідно з його результатами виявилось, що 50 % респондентів у дитинстві слухали колискову з голосу матері, 5 % – з голосу батька, 5 % – з голосу бабусі, а 40 % – взагалі не чули її від своїх рідних.

На запитання «Який вплив має на дитину колискова пісня з голосу матері?» дали такі відповіді: 40 % – «заспокоює дитину», 5 % – «пробуджує любов», 10 % – «не знаю», 14,5 % – «позитивний», 5 % – «формує світобачення дитини», 10 % – «захисний», 5 % – «важливе значення», 5,25 % – «формує характер», 5,25 % – «можливість проявити турботу».

Серед найпоширеніших назв українських колискових, які виконувалися в сімейному колі, студенти виділили лише дві: «Ходить сон», «Місяць по небу ходить», проте російськомовних виявилось більше: «Серенький волчек», «Спи, моя радість», «Спят усталые игрушки», що ілюструє функціонування двох мовних систем в одній сім'ї. Тому нині, безперечно, проблема збереження рідномовного коду є актуальною.

Отримані результати свідчать про те, що в сучасній родині не надається значна увага колисковій пісні з голосу матері, хоча більшість опитаних осіб розуміють важливість материнського слова та його вплив на формування особистості дитини.

Таким чином, материнський код, закладений у мовних знаках народної творчості, зокрема, колисковій пісні з голосу матері, є необхідною умовою формування україномовної особистості, а також збереження національної ідентичності народу.

Література

1. Айванхов О.М. Познай самого себе / О.М. Айванхов. – М.: Просвета, 2008. – 452 с.
2. Хименко А. Аналіз особливостей мовленнєвої домінанти особистості матері (на матеріалі сучасної англійської мови). Режим доступу <http://studentam.net.ua/content/view/8613/97>

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів, м. Суми, 21-22 квітня 2014 р. / Відп. за вип. О.М. Сушкова. — Суми : СумДУ, 2014. — С. 188-190.